

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Людмил Вагалински (НАИМ-БАН) за кандидатурата на гл. ас. д-р Калин Любенов Димитров (НАИМ-БАН) в обявен конкурс за академичната длъжност „доцент“ в ПН 2.2 „История и археология“ специалност „Праистория“ за нуждите на Секция за праистория (НАИМ-БАН), обявен в ДВ, бр. 62 от 07.07.2026 г.

Становището е изготвено според изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане.

Кандидатът е придобил ОНС „доктор“ по същата специалност през 2007 година.

Кандидатът заема академичната длъжност „главен асистент“ от 2010 година в Секция за праистория на НАИМ-БАН.

Доктор Калин Димитров участва в конкурса с една хабилизационна монография и 27 научни публикации (статии, студии и глави от колективни томове).

Книгата представя два праисторически обекта, лежащи днес на дъното на Черно море пред устието на река Ропотамо и в днешното пристанище на Созопол. Подробната структура на изложението предполага изчерпателност на изследването. Кратък увод обосновава избора на двата обекта и подготвя читателя какво да очаква, а то е, преди всичко, аргументирана хронология – основният принос на всяка научна публикация за резултати от теренни археологически проучвания. Развитието на подводната археология в България е скицирано в глава 1. Твърде общо е формулирана целта на изследването: „...да представи подводните археологически проучвания, проведени в периода 2017-2024 на два обекта Ропотамо и Созопол“ (с. 11, абзац 1). Проследяване на развитието на двете селища¹ би била по-ясно заявена цел, отговаряща на заявеното в увода и в структурата/съдържанието на ръкописа. Трета и пета задача (с. 11-12) съвпадат с целта на изследването. Полезен критичен историографски анализ представя развитието на подводната праисторическа археология в Европа (накратко) и в България (подробно) (с. 12-28, точки 1.3.1.-1.4.3). Наръчник за подводна археология наричам глава 2, озаглавена „Методика и организация на подводните проучвания на Центъра за подводна археология след 2017“ (с. 29-41). Праисторическото селище при устието на река Ропотамо е анализирано подробно в глави 3 и 4. Аргументирани изводи за палеосредата през бронзовата епоха на това място и за хронологията на обекта са изложени в точки 4.3 и 4.4. Цялостна заключителна характеристика на обекта и преди всичко на взаимодействието човек-природа е представена пестеливо, но достатъчно информативно, в точка 5 (с. 109-110). Пет глави (6-10) са посветени на подводните археологически проучвания в Созопол. Подобно на раздела за обекта при река Ропотамо, резултати от (основно) подводни археологически експедиции в Созопол са обсъдени подробно и в хронологичен ред. Калин

¹ Подводният обект в Созопол е пристанищно натрупване, свързано с прилежащо селище.

Димитров успява да осмисли разпръснати и нередко – слабо документирани – полевии резултати. Присъщият му здравословен научен скептицизъм му помага да оспори аргументирано, например, тезата за праисторическо селище извън зоната на днешното пристанище на дълбочина около 13 м под морската повърхност (с. 124). Кандидатът доказва, че става въпрос за изсипани в морето културни пластове, изкопани при драгиране в пристанището (с. 124). Налице е класически пример на „обърната стратиграфия“, причинена от човешка дейност. Георефериране на чертеж от 1926 г. на пристанището в Созопол води до създаване на историческа батиметрия (с. 142). Тя е надеждна основа за реконструкция на палеосредата и един от примерите за похвален приоритет на ръкописа, а именно – прилагане на съвременни технологии спрямо стара архивна документация². Задълбочен анализ на (не само научна) информация, натрупана през последните 100 години, за пристанището на Созопол прераства в „прогнозна археология“ като са очертани шест зони за бъдещо програмно проучване (с. 147-149). „Разплитане“ на стратиграфията в квадрат X в созополското пристанище, тоест обвързване на керамика с пластове и хронология, е пореден принос на автора (с. 153-158, 160-182) при анализиране на полевии резултати (в случая от 2020-2024 г.). Взаимодействието човек-природа за периода късен халколит – среден бронзов период³ в созополския обект е разказано синтезирано и увлекателно в глава 10 (с. 206-215). Заключение на книгата, наречено скромно „Заклучителни бележки“ (с. 216-218), не повтаря предходни изводи, а издига на по-високо познавателно ниво двата обекта, сравнявайки ги. Ясно е очертан превес на созополския обект над ропотамския – като представителност на находките и като селищен континуитет. Изводът важи и за праисторията (в случая, късен халколит – среден бронзов период), и за времето от архаика до наши дни. Основното предимство на созополското селище е природно защитен морски залив (или лагуна) с наличие на сладки извори и близък достъп до рудните находища на Меден рид. Убедително е обобщена хоризонталната стратиграфия на созополския обект. Приноси на автора са още: откриването на среден бронзов период в Созопол; тълкуването на културния пласт от ранния бронзов период в ропотамския обект като „плажно селище“; намирането в последното на ранен неолит под вода. Анализът на автора е подходящо онагледен с разнообразни илюстрации, вмъкнати в текста: снимки (архивни и съвременни; главно подводни и сателитни); прогнозни цифрови модели; средновековни гравюри; таблици; стратиграфски разрези; 14С датировки; фотограметрични заснемания с аксонометрични теренни и височинни модели; диаграми; рисунки; скици; топографски заснемания; ортофото изгледи; батиметрични заснемания. Основната част от тях са дело на автора или с негово участие. Списъкът с използваната литература потвърждава впечатление от изложението за силен научен фокус на кандидата. Той не се изкушава от атрактивни, но безполезни за темата, разкази за, например, световната

² Виж, например, с. 143.

³ Бронзовата епоха има три периода, а не – три епохи!

подводна археология. Научният подход на Калин Димитров е подчертано интердисциплинарен. Личното му участие в подводните проучвания на двата обекта е предпоставка за неговия пълноценен критичен анализ на полевите резултати. Хубаво усещане оставя почтеността на кандидата, който при всяка възможност подчертава научни заслуги на колеги по темата на книгата. Писменият изказ на Калин Димитров е граматически правилен, четим, олекотен от натоварваща терминология и досадни описания. Разказът му има вътрешна логика. Стилът е стегнат, немногословен, но конкретен и информативен. Втората част на книгата („Приложения“) подбира качествени илюстрации, разположени на 187 А4 страници. Тези многобройни фигури подкрепят изводите на автора. Хабилюционният ръкопис на Калин Димитров е първата българска научна книга за подводна археология. Тя заслужава отлична оценка.

От представените 27 статии, студии и глави от така наречените „колективни монографии“ две са обнародвани в научни издания с импакт фактор. Почти всички са на чужди езици (главно английски), което преопределя по-широка достъпност. Кандидатът остава верен на своя студентски научен интерес – праисторическа металургия и подводна археология. Повече от половината от тези публикации са написани в съавторство, което потвърждава доброто ми впечатление от книгата за екипния учен Калин Димитров, който прилага системно интердисциплинарен подход и съвременни дистанционни методи.

Кандидатът посочва 20 цитирания на негови публикации. Той е участвал в 5 научни форуми включително един международен; съредактор е на два научни тома.

Предоставените от кандидата справка (в таблица) и доказателствен материал за нея показват, че той покрива минималните национални изисквания за академичната длъжност „доцент“.

Не открих данни за плагиатство в научните му трудове.

В заключение, подкрепям кандидатурата на гл. ас. д-р Калин Любенов Димитров за академичната длъжност „доцент“ в НАИМ-БАН.

с. Рупите, община Петрич

X

Люdmил Вагалински
проф. д-р